

Силабус освітнього компонента Програма навчальної дисципліни

Регіональна екологія та природокористування

Шифр та назва спеціальності
101 – Екологія

Інститут
ННІ Механічної інженерії і транспорту

Освітня програма
Інженерна екологія

Кафедра
Хімічна техніка та промислова екологія (154)

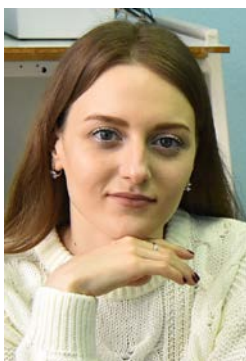
Рівень освіти
Магістр

Тип дисципліни
Вибіркова

Семестр
2

Мова викладання
Українська,

Викладачі, розробники

Махоніна Оксана Сергіївна

Oksana.Makhonina@khpi.edu.ua

Ph.D, старший викладач кафедри хімічної техніки та промислової екології НТУ «ХПІ»

Автор та співавтор понад 25 наукових та методичних публікацій.
Провідний лектор з дисципліни "Метеорологія і кліматологія"

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Вивчення навчальної дисципліни "Регіональна екологія та природокористування" передбачає формування у здобувачів вищої освіти основних екологічних проблем України та її регіонів. Вивчення загального стану навколишнього середовища в Україні.

Мета та цілі дисципліни

Метою дисципліни є здійснення базових знань, загальної ситуації у сфері навколишнього середовища в Україні для захисту довкілля у національному, місцевому, регіональному і глобальному вимірі, та формування екологічної політики та вирішенні екологічних питань. Ознайомити студентів з основами загального викладення базових теоретичних положень, формування загальнокультурних і загальнопрофесійних компетентностей, що реалізуються за допомогою розв'язання сучасних глобальних і регіональних екологічних проблем.

Формат занять

Лекції, практичні роботи ,реферат, консультації. Підсумковий контроль -залік.

Компетентності

Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

Результати навчання

Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 90 год. (3 кредитів ECTS): лекції – 16 год., практичні роботи – 16 год., самостійна робота – 58 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Володіння компетентностями та результатами навчання, які передбачені стандартом вищої освіти зі спеціальності 101 «Екологія» першого бакалаврського рівня, а також загальних знань з природничих наук.

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій. На практичних заняттях використовуються репродуктивні та проблемно-пошукові методи навчання та акцентується увага на здатність до виявлення та оцінювання екологічно кризових територій та надання рекомендацій щодо їх відновлення..

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Вступ до основних екологічних проблем України/регіонів/областей

- 1.1 Основні стратегічні пріоритети державної екологічної політики України.
- 1.2 Загальний стан у сфері навколишнього середовища в Україні.
- 1.3 Регіональні екологічні проблеми в Україні.

Тема 2. Регіональні аспекти сфери зміни клімату

- 2.1 Скорочення антропогенних викидів парникових газів за регіонами України.

Тема 3. Поняття природно-ресурсного потенціалу по регіонах України.

- 3.1 Класифікація природних ресурсів.
- 3.2 Екологічний потенціал України.

Тема 4. Регіональні аспекти сфери охорони атмосферного повітря та водних ресурсів регіонів України.

- 4.1 Пересувні джерела забруднення.
- 4.2 Стаціонарні джерела забруднення.
- 4.3 Поверхневі води. Водозабезпеченість регіонів України.

Тема 5. Регіональні аспекти сфери охорони земель та поводження з відходами.

- 5.1 Збереження біорізноманіття.
- 5.2 Природно-заповідний фонд України.
- 5.3 Проблеми лісових ресурсів.

Тема 6. Природні ресурси регіонів України.

- 6.1 Екологічні проблеми їх виснаження

Тема 7 Регіональна та міжрегіональна еколого-економічна діяльність у вирішенні проблем природокористування та охорони довкілля.

Тема 8 Регіональні еколого-господарські проблеми.

- 8.1 Фінансово-економічна політика розвинутих держав світу у сфері природокористування.

Тема 9. Проблеми і шляхи удосконалення природокористування.

- 9.1 Умови і ресурси збалансованого природокористування.

Тема 10. Економічні методи управління, регулювання раціонального використання природних ресурсів.

10.1 Економічні методи управління раціональним природокористуванням та їхні види щодо природокористування у міському господарстві.

Тема 11. Формування еколого орієнтованої регіональної політики з урахуванням стратегічних пріоритетів розвитку регіонів України.

Теми практичних занять

Тема 1. Аналіз екологічної ситуації в Харківській області у порівнянні з іншими регіонами України.

Тема 2. Аналіз стану атмосферного повітря та рівня його забруднення в рамках районів й міст Харківського регіону (або іншого регіону). Аналіз стану поверхневих водних об'єктів та підземних водних джерел в рамках районів й міст Харківського регіону (або іншого регіону).

Тема 3. Аналіз стану сфери поводження з відходами в рамках районів й міст.

Тема 4. Еколого-економічні проблеми використання та охорони мінеральних, земельних ресурсів.

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені.

Самостійна робота

Курс передбачає виконання індивідуального завдання у вигляді реферату з презентацією. Студентам також рекомендуються додаткові матеріали (відео, статті) для самостійного вивчення та аналізу.

Література та навчальні матеріали

Основна література

1. Стратегія сталого розвитку: Підручник / [В.М.Боголюбов, М.О. Клименко, Мельник Л.Г., О.О. Ракоїд]. За редакцією професора В.М.Боголюбова і. – К.: ВЦ НУБІПУ, 2018. – 446 с.
2. Самойлік М.С. Ресурсно-екологічна безпека регіону : монографія / М.С. Самойлік. – Полтава : Сімон, 2014. – 317 с.
3. Варламова І.С. Еколого-економічна безпека України: сучасні реалії та розвиток Монографія. – 2017. – 316 с
4. Войтків П. Збалансоване природокористування : навчально-методичний посібник / Петро Войтків, Євген Іванов. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2021. – 182 с.
5. Самойлік М. С. Еколого-економічна оцінка забруднення навколишнього середовища в системі екологічно безпечного розвитку регіонів України : монографія / М. С. Самойлік, С. В. Онищенко. – Полтава : ПолтНТУ, 2012 – 269 с.
6. Екологія агросфери: підручник / О.І. Фурдичко, О.І. Дребот, Е45 О.С. Дем'янчук, Є.Д. Ткач, А.А. Бунас. — Київ: ДІА, 2022. — 336 с..

Додаткова література

1. Методичні рекомендації до виконання практичних занять із дисципліни «Регіональна екологія та природокористування» для спеціальності 101 Екологія / Уклад. Н.О. Смоляр. Полтава : Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2021. 34 с..
2. Методичні рекомендації до самостійної роботи з дисципліни «Регіональна екологія та природокористування» для спеціальності 101 Екологія / Н.О. Смоляр. Полтава : Національний університет «Полтавська політехніка ім. Юрія Кондратюка», 2021. 36 с..
3. Екологія довкілля та безпека життєдіяльності населення у промислових регіонах України / А.М. Сердюк, В.П. Стусь, В.І. Ляшенко ; Ін-т гігієни та мед. екології ім. О.М. Марзєєва НАМН України [та ін.]. - Д. : Пороги, 2011. - 486 с. : табл., іл. - Бібліогр.: с. 464-480.
4. Гнатів П.С., Хірівський П.Р., Зинюк О.Д. та ін. Природні ресурси України Навчальний посібник. – стереотипне видання, 2017. – 216 с.

5. Опорний конспект лекцій із дисципліни «Регіональна екологія та природо-користування» для спеціальності 101 Екологія / Н.О. Смоляр. Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка ім. Юрія Кондратюка», 2021. 42 с.

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються за результатами поточного оцінювання. Залік :практичні роботи 20%, реферат 20%, дві контрольні роботи по 30%.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90-100	Відмінно	A
82-89	Добре	B
75-81	Добре	C
64-74	Задовільно	D
60-63	Задовільно	E
35-59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1-34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

31.08.2023 р.

Завідувач кафедри
Олексій ШЕСТОПАЛОВ

31.08.2023 р.

Гарант ОП
Мусій ЦЕЙТЛІН